

Платформа Google Education дає можливість індивідуалізувати навчально-освітній процес, спрощуючи роботу, разом з тим збільшуючи кількість індивідуально – групових методів і форм навчання. Також використання Classroom сприяє підвищенню мотивації до здобування освіти, дозволяє економити час підготовки до навчання, наочність й інтерактивність інформації, що при подібній організації сприяє кращому засвоєнню інформації. Також Google Клас робить навчання більш продуктивним: він дозволяє зручно публікувати і оцінювати завдання, організувати спільну роботу і ефективну взаємодію всіх учасників процесу. Створювати курси, роздавати завдання і коментувати роботи - все це можна робити в одному сервісі. Отже Google Classroom є зручною платформою для навчання, за допомогою якої систему освіти можна зробити максимально гнучкою, інтерактивною і персоналізованою.

Література

1. Вакалюк Т.А., основні можливості використання Google Classroom у навчально-виховному процесі ВНЗ. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/215.pdf> (дата звернення : 25.10.2023).
2. Відео урок «Організація освітнього середовища засобами Google Classroom» (О. Стечкевич). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FZpWz5W28Ew> (дата звернення : 25.10.2023).
3. Демешкевич В. Особливості використання сервісів Google в діяльності педагогічних працівників. *Обласна науково-практична Інтернет-конференція «Шляхи ефективного впровадження освітніх технологій у навчальних закладах»*. Кіровоград, 2016. URL: <http://konf.koippo.kr.ua/blogs/index.php/blog12/title-434> (дата звернення : 25.10.2023).
4. Миронова М.І., Миронов Ю.Б. Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 29-30 травня 2020 р.). Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. С. 206-208.
5. Чумак Л.О. Можливості сервісу Google Classroom для організації навчального процесу. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. 2018. № 6. С. 65-70.
6. Як самостійно створювати онлайн-курси. *Освіторія. Медіа*. URL: <https://osvitoria.media/news/google-classroom-instruktsiya-yak-samostijno-stvoryuvaty-onlajn-kursy/> (дата звернення : 25.10.2023).

МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ШКІЛЬНОГО ІСТОРИЧНОГО ЗМІСТУ

Віктор Дерхо

Зміст шкільної історичної освіти – один із компонентів процесу навчання історії, певна система історичної інформації, яка засвоюється учнем у вигляді сукупності історичних знань, умінь, навичок, ставлень і відображає вже відомі способи діяльності, досвід творчої пізнавальної діяльності у дослідженні проблем, що розв'язувались людством у минулому, досвід ставлення до світу, до людей, до себе, що може забезпечити емоційно-ціннісний розвиток особистості [9, с.52]. Зміст шкільної

історичної освіти у цілому складається зі змісту всіх курсів історії, що вивчаються сьогодні в середніх загальноосвітніх навчальних закладах. Він має формуватися на основі відбору і структурування відомостей про події, явища суспільного життя, способи діяльності, методи дослідження тощо відповідно до цілей і завдань навчання історії в школі. Методична наука визначає принципи та критерії такого відбору та структурування [9, с.63].

Зараз належну увагу проблемам змісту історичної освіти загалом, а оптимального поєднання різних аспектів суспільного життя приділяють теоретики та практики: К. Баханов, В. Власов, Н. Гупан, О. Пометун, Г. Фрейман та ін., які визначають, що складовими змісту шкільного курсу історії є політичний, соціальний, економічний, духовний, релігійнознавчий, культурологічний та ін. компоненти.

Науковець Н. Островерхова в своїх дослідженнях зазначає, що складові змісту освіти і навчання взаємопов'язані. У кожному навчальному предметі вони вибудовуються у певній системі, послідовності та співвідношенні. Добір змісту навчання детермінується програмою, темою, цілями та завданнями уроку. Дидактичні та методичні особливості викладання теми уроку зумовлюються її логіко-структурними особливостями. Постановка цілей і завдань уроку оцінюється їх повнотою та комплексністю, ступенем врахування індивідуальних особливостей учнів конкретного класу, реалізацією диференційованого підходу учнів, визначенням завдання-домінанти, його зв'язком з цілями та завданнями інших уроків, реальністю їх виконання [8, с.18].

Аналіз вищезазначених положень дає підстави стверджувати, що всі складові шкільного курсу історії взаємопов'язані між собою та доповнюють одна одну. Звідси випливає, що культурологічна складова змісту історії взаємопов'язана з іншими складовими та є невід'ємною його частиною. На наш погляд, вона представлена певною системою культурологічної інформації, що засвоюється у вигляді культурологічних знань, умінь та навичок, естетичних цінностей і ставлень учнів. Згідно Державного стандарту середньої загальної освіти і чинних навчальних програм з історії, культурологічна складова змісту історії має бути представлена як засвоєння учнями відомостей про культурну діяльність людства на різних етапах його розвитку, про пам'ятки мистецтва та культури світу, їхній зв'язок з історичним середовищем, з соціально-економічним життям суспільства, про особливості традиційної та сучасної культури українського народу і народів світу, розвиток освіти та науки, побут, звичаї, вірування. У зв'язку з цим, можна стверджувати, що культурологічна складова змісту історичної освіти створює підґрунття для реалізації культурологічного підходу в історичній освіті.

Специфікою національної культури, суспільного устрою і духовною спільністю кожного народу визначаються національні цінності, що відображають його світогляд, менталітет, ставлення до життя, науки, власної історії, духовної спадщини і відбиваються у народних традиціях, віруваннях, культурі, мистецтві, етнопедагогіці [5, с. 6-7]. Саме тому зосередження уваги на культурологічній складовій змісту та засвоєнні її учнями є найважливішим завданням сучасної освіти.

Своєрідність культурно-історичного матеріалу, його роль і значення в навчанні історії, важливість вирішуваних за його допомогою освітньо-виховних задач визначають місце уроків культури в курсі історії й особливості цих уроків. Зрозуміти культуру країни, народу, епохи можна, тільки знаючи особливості періоду історії, і тому вивчення культури в програмах, як правило, завершує відповідний розділ курсу.

Багато предметів мають у цьому плані великі можливості, але найбільший простір відкриває шкільний курс історії — предмет, що розкриває розвиток вітчизняної та світової культури в його цілісності та послідовності. На думку історика-методиста В. Власова, саме «питання культури є магістральними для вивчення історії, бо мають безпосередній вихід у сучасність і майбутнє, наснажені невичерпним виховним потенціалом, справляють значний вплив на розвиток особистості, формують естетичні смаки, гуманізують освіту й надзвичайно важливі для соціологізації молодого покоління»[3, с.6].

Вивчення історико-культурного матеріалу зобов'язує вчителя до посиленої підготовки мовної характеристики твору мистецтва. Історико-культурні теми мають велике духовне значення: розвивають дух патріотизму, національної гордості, честі, гідності. Етична роль мистецтва полягає в тому, що вона виховує високі моральні ідеали: «Краса — рідна сестра моралі». Разом із тим розвитку мислення і художньої творчості учнів сприяють такі форми роботи, як екскурсії до музеїв, віртуальних екскурсій засобами Інтернету, знайомство з історичними пам'ятками; організація шкільної художньої виставки, підготовка тематичних вечорів, навчальних проєктів, презентацій. Саме історія виявляє й аналізує культурний прогрес. Розуміння творів мистецтва змінюється від епохи до епохи. Кожне нове покоління усвідомлює явище художньої культури, виходячи зі своїх власних, сучасних уявлень про мистецтво. Тому культурні цінності є вічними і постійно збагачуються та доповнюються новими гранями художнього змісту [5, с.10]. Вище зазначені положення і окреслюють актуальність даного дослідження на сучасному етапі розвитку методичної науки.

Як показує власний досвід - дана проблема вимагає від учителя додаткових знань та ретельної підготовки до проведення уроків з питань культури. Для підвищення ефективності вивчення пам'яток мистецтва на уроках історії, вчителю слід збирати відповідну науково-методичну літературу, дидактичний матеріал, наочні посібники, використовувати сучасні медіа-Інтернет ресурси та програми. Треба плідно співпрацювати з вчителями художньої культури, мистецтва та літератури, використовуючи міжпредметні зв'язки з різними навчальними дисциплінами. Ця проблема ускладнюється тим, що учні підліткового віку в силу своїх психологічних особливостей та відсутності власного життєвого і естетичного досвіду спілкування з творами мистецтва, зазнають певних труднощів при вивченні навчального матеріалу такого змісту. Тому вчителю потрібно, враховуючи вже розроблені в методиці методи та прийоми вивчення творів мистецтва, розробити свою власну систему роботи, яка відповідала індивідуальним і віковим особливостям учнів і сприяла ефективному засвоєнню навчального матеріалу

Підводячи висновки, зазначимо, що на сучасному етапі розвитку вітчизняної методичної науки досить актуальною та складною методичною проблемою є вивчення культурологічного змісту історії з учнями підліткового віку. Особливе місце тут належить знайомству школярів з пам'ятками культури та мистецтва. Як засвідчує аналіз науково-методичної літератури та досвід провідних сучасних вчених і методистів, вчителів, а також власний досвід, ефективне вивчення даного матеріалу можливе тільки за відповідних методичних умов: - ретельній підготовці вчителя та учнів до занять; - застосуванні інноваційних технологій та інтерактивних методів навчання; - використанні різних видів наочності, Інтернет ресурсів та комп'ютерних технологій; - врахуванні вікових та психологічних особливостей учнів; - вдалому виборі форми та виду проведення занять; - поєднанні різних видів мистецтва при

знайомстві з пам'ятками культури; - формуванні естетичних почуттів учнів при вивченні творів мистецтва. Бо саме твори мистецтва допомагають учням засвоїти через художні образи моральний досвід суспільства, зрозуміти мотиви моральної поведінки людей в кожній конкретній ситуації, спонукають їх співпереживати та хвилюватися разом з героями творів. Ці твори дають школярам уроки моральної поведінки і відчуття прекрасного. Учні відчують такі почуття як любов, дивування красою героїчних вчинків, служіння своїй Батьківщині та обов'язок захистити її від ворогів, повага до праці творчих здобутків своїх предків, гордість за історичне минуле народу та його постійне прагнення до свободи та самовдосконалення.

Література

1. Бокань В. А. Культурологія: навчальний посібник. Київ : МАУП, 2003. 2-ге вид. 136 с.
2. Баханов К. О. Навчання історії в школі: інноваційні аспекти. Харків : Вид. гр. "Основа", 2005. 128 с.
3. Власов В. Історія української культури першої половини XVII ст. Матеріали до уроків. *Історія в школах України*. 2009. № 1-2. С. 6-12.
4. Гаврилюк Ж. Методика реалізації культурологічного змісту в курсі історії України у 8 – 9-х класах. Дисертація канд. пед. наук: 13.00.02/ Ін-т педагогіки НАПН України. Київ, 2012. 200 с.
5. Гаврилюк Ж. Методичне забезпечення вивчення культурознавчих тем на уроках історії України. *Історія України. Уроки з історії культури по-новому. 7-11 класи*. Х. : Основа, 2006. С. 5-40.
6. Дерхо В. Культурологічна складова змісту шкільної історичної освіти як методична проблема. *Історія в школі*. 2017. № 7/8. С. 25-28
7. Комаров В. Деякі актуальні питання розвитку методики навчання історії як науки: Методика. Практика. Досвід. *Історія в школах України*. 2000. № 4. С. 23-28.
8. Островерхова Н. Методологія аналізу якості уроку як педагогічної системи. Монографія. Харків: ТИТУЛ, 2008. 402 с.
9. Пометун О., Фрейман Г. Методика навчання історії в школі. Київ : Генеза, 2005. 328 с.
10. Федчиняк А. Методичні засади вивчення історії повсякденності в 8-9 класах загальноосвітніх шкіл: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "теорія і методика навчання історії". Київ: Ін-т педагогіки НАПНУ, 2011. 20 с.

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ ЗАСОБАМИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ

Оксана Матвіюк

*Фундаментальна мета сучасної освіти
полягає не у тому, щоб просто надавати інформацію учням,
а у тому, щоб розвивати критичний спосіб мислення.*
Д. Дьюї